

Wij ontwikkelen de medisch-generalistische zorg van de toekomst

Jaarbeeld 2023 Eerstelijns geneeskunde

Radboudumc

Wat bracht 2023 en wat brengt 2024?

Ons onderwijs, onderzoek, opleidingen en patiëntenzorg

Radboudumc

Voorwoord

‘Wij ontwikkelen de medisch-generalistische zorg van de toekomst’

Aura Timen, afdelingshoofd Robert Opsteeg, bedrijfsleider

‘Het afgelopen jaar was een bijzonder druk jaar voor de afdeling Eerstelijnsgeneeskunde’ zegt afdelingshoofd Aura Timen. ‘En dat begon al gelijk in januari toen we tijdens een drukbezochte bijeenkomst onze nieuwe missie en visie aan ELG-collega’s presenteerden.’ Na haar introductie in 2022, was het afgelopen jaar voor Aura persoonlijk een jaar van het omarmen van de afdeling, kennismaken met heel veel collega’s en het wennen aan de nieuwe werkplek. ‘En dat is gelukt!’ zegt ze.

Onderwijs, onderzoek, opleidingen en patiëntenzorg

‘We hebben de afgelopen maanden veel van onze afdeling laten zien’ stelt Aura. ‘Bijvoorbeeld in ons onderzoek, waar we heel succesvol zijn in de financiering van nieuwe projecten. Door projectvoorstellen heel bewust vanuit onze eerstelijnsblik te benaderen, drukken we ook steeds meer een ELG-stempel op het onderzoeklandschap. We zagen bij onze vervolgoopleidingen dat een aantal opleidingen het afgelopen jaar succesvol zijn gevisiteerd. Een heel mooi resultaat, waar we trots op mogen zijn. De erkenning vanuit diverse instanties legt een basis om onze opleidingen verder te blijven ontwikkelen en innoveren. Bij onze unit onderwijs zijn we druk bezig geweest met de implementatie van SIMPEL – de herziening van de eerste fase van de geneeskundeopleiding. Dat bleek een heel proces en de eerste positieve resultaten laten zich inmiddels zien. Onze unit patiëntenzorg groeide in 2023 gestaag verder en vindt steeds haar plek als dé verbindende partner in geïntegreerde zorg. We worden steeds zichtbaarder.

Een professionele kroon op Aura’s jaar is het project RAPIDE. In dit recent gehonoreerde project gaat ze, samen met diverse nationale en internationale partners, onderzoek doen naar het behoud van reguliere zorg tijdens nieuwe pandemieën. Een bijzonder project dat met bijna zes miljoen euro vanuit de Europese Unie wordt gefinancierd. Een ander belangrijk moment was haar oratie ‘Daar zit muziek in!’ op 26 mei 2023. ‘Dat was een persoonlijk hoogtepunt’ vertelt ze. ‘Heel bijzonder om daar met elkaar samen te komen – van oude en nieuwe collega’s tot vrienden en familie.’

De kunst van de context

Het komend jaar wordt een spannend jaar voor de afdeling Eerstelijnsgeneeskunde. Er zijn veel projecten gestart, veel nieuwe partnerschappen aangegaan en we zijn druk met innovaties in ons onderwijs, onderzoek, onze opleidingen en patiëntenzorg. ‘Er wordt, terecht, veel van ons verwacht’ stelt Aura. ‘Nu gaan we het waarmaken!’ We hebben gezamenlijk onze missie en visie geformuleerd en op papier gezet. We hebben deze gedeeld met onze partners in en buiten het ziekenhuis. Het komend jaar gaan we de missie en visie verder in de praktijk brengen, verder in de haarvaten van onze afdeling. Het helpt ons om samen écht ergens voor te staan. De kennis van de context is wat ons bindt – integrale zorg is onze kracht, onze kunst. ‘De zorg verandert. En wij spelen hierin, juist vanuit onze brede kennis van de context, een centrale rol Samenwerken 2.0 noem ik dat!’ lacht Aura.

Onze missie

Wij ontwikkelen de medisch-generalistische zorg van de toekomst

In onderwijs, opleiding, onderzoek en patiëntenzorg lopen wij voorop in het vormgeven van geïntegreerde zorg. Samen met anderen werken we aan mensgerichte, houdbare en duurzame oplossingen voor belangrijke vraagstukken voor de zorg van morgen en aan blijvende inzetbaarheid van onze (zorg)professionals.

Inhoud

Scroll hierboven om direct
naar de units te gaan

Onderzoek

Tim olde Hartman hoofd unit Onderzoek

Er is een ontwikkeling naar steeds meer superspecialisme in onze ziekenhuizen. We zien dat de patiënt echter vaak vooral behoefte heeft aan medisch-generalistische zorg. Daarbij speelt zichtbaarheid en toegankelijkheid van die zorg een belangrijke rol. 'In feite verandert er in de toekomst niet zoveel aan de medisch-generalist zélf' stelt unithoofd onderzoek Tim olde Hartman 'wat verandert is de vraag vanuit de maatschappij. De medisch-generalist wordt nóg meer het anker in de gezondheidszorg. En onderzoek speelt daarin een cruciale rol.'

Groeiende samenwerking

Bij onze afdeling zijn het de medisch generalisten die onderzoek initiëren, begeleiden en uitvoeren. Actuele maatschappelijke thema's als vernieuwing, verbinding en context zijn verweeft in hun DNA. Het afgelopen jaar zagen we een aantal perfecte voorbeelden daarvan. Tim: 'Er zijn er veel meer, maar denk bijvoorbeeld aan ons onderzoek over het versterken van leefstijlsadvisering of het RAPIDE project over integrale respons en preparatie op crisis.' Het eerste is een brede samenwerking tussen de regionale huisartsorganisatie NEO, onze academische werkplaats AMPHI, de onderzoeksgroep Preventie en de onderzoeksgroep Huisartsgeneeskunde. Het RAPIDE project is een goed voorbeeld van een brede samenwerking die over muren van het ziekenhuis en de Europese grenzen heengaat. Andere mooie voorbeelden zijn het post-COVID kennis- en expertisenetwerk en het Kenniscentrum Langdurige Bewustzijnsstoornis. Hoog-specialistische zorg, waarbij we heel sterk juist onze medisch-generalistische input inbrengen om dit goed vorm en inhoud te geven. Tim: 'En die samenwerkingen zien we niet alleen met andere partners in het ziekenhuis en de regio groeien, maar juist ook tussen onze eigen onderzoeksgroepen. Daar zit onze kracht en die moeten we meer zichtbaar maken.'

Promoties en benoemingen

Dat deden we het afgelopen jaar onder meer met maar liefst twaalf promoties. Twee proefschriften wonnen belangrijke prijzen: de CaRe Award en de NHG-Proefschriftprijs. Er waren publicaties in diverse belangrijke medische tijdschriften. Onze onderzoekers kregen een workshop wetenschapscommunicatie aangeboden. In juli werd Gerdine Fransen-Kuppens benoemd tot bijzonder hoogleraar Populatiegerichte preventie – een thema dat perfect aansluit bij ELG en het Radboudumc. We namen in 2023 afscheid van onze hoogleraar Gezondheidsverschillen Maria van den Muijsenbergh die tijdens haar afscheidsrede een Koninklijke onderscheiding ontving uit de handen van burgemeester Hubert Bruls.

'Maar er zijn natuurlijk ook uitdagingen' stelt Tim. 'Het is belangrijk dat ELG voldoende Research Group Leaders krijgt en houdt. Daarmee creëren we niet alleen 'onderzoek-ankers' in het Radboudumc, maar we verbinden ook het Radboudumc met onze regio, en krijgen onze jonge onderzoekers ook de kans om verder te groeien in het Radboudumc.'

Een bijzondere internationale benoeming

Er was ook een persoonlijk hoogtepunt voor Tim. Op 15 mei werd bij unaniem gekozen als aankomend President van de NAPCRG - de eerste international member die de functie van President zal vervullen. Een belangrijke benoeming voor hem, maar ook voor ELG, het Radboudumc en de landelijke huisartsgeneeskunde: NAPCRG is de wereldorganisatie voor eerstelijns- en huisartsgeneeskundig onderzoek en heeft internationaal een leidende rol bij het vorm geven van onderzoek. Tim: 'Laat 2024 maar komen!'

'Maar er zijn natuurlijk ook uitdagingen. Het is belangrijk dat Eerstelijns geneeskunde voldoende Research Group Leaders krijgt en houdt.'

Opleidingen

Joost van der Gulden hoofd unit Opleidingen

Joost van der Gulden peinst over de vraag 'Hoe ziet de medisch-generalist van de toekomst er uit?' Elk van de vervolgoopleidingen binnen de unit leidt artsen op tot generalist. Dat betekent dat docenten over en weer veel van elkaar kunnen leren. Joost: 'Dat gebeurt ook steeds meer. Planetary health is bijvoorbeeld een thema waarbij we leren en gebruik maken van onderwijsmateriaal dat binnen de huisartsopleiding is ontwikkeld'. Zo wordt ook ander onderwijsmateriaal uitgewisseld. Nieuwe zaken die op ons afkomen kunnen gezamenlijk worden opgepakt. 'Denk daarbij bijvoorbeeld aan artificial intelligence (AI)' zegt Joost, 'Ook in de eerste lijn krijgt dat een plaats. Hoe bereid je aios daarop voor?'

Leren werken als generalist

Voor alle opleidingen geldt een groeiend tekort aan artsen in de eigen discipline. Iedere diploma-uitreiking is mede daarom een feestelijk moment, want er stroomt een nieuwe groep huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde, bedrijfsartsen, verzekeringsartsen of verslavingsartsen uit. De opleidingen werken nauw samen bij het werven van nieuwe aios. Een opvallende ontwikkeling hierbij is de groeiende instroom van specialisten die voor een verkorte vervolgoopleidingen tot eerstelijnsarts kiezen. Joost: 'Een deel van de motivatie is dat het werk als specialist in een ziekenhuis steeds technischer wordt. Ze zitten voor hun gevoel vooral 'achter de knoppen', terwijl patiëntcontacten door steeds meer door gespecialiseerde verpleegkundigen worden overgenomen. Dat contact met de patiënt wordt gemist omdat men vaak juist daarvoor arts is geworden. En dat contact vinden ze terug door een overstap naar bijvoorbeeld de ouderengeneeskunde.'

De opleidingen delen hun ervaringen met het vormgeven van een verkorte vervolgoopleiding. 'De nieuwe rol als generalist vraagt voor veel specialisten een heroriëntatie' zegt Joost. 'Tegelijkertijd brengen deze ervaren collega's relevante kennis en vaardigheden mee waar we binnen onze vervolgoopleidingen, maar ook als eerstelijnsdisciplines van profiteren.'

Een mooi jaar met jubilea van twee vervolgoopleidingen

2023 was een feestelijk jaar voor de unit: de vervolgoopleiding tot specialist ouderengeneeskunde (VOSON) vierde haar 25-jarig jubileum en de huisartsopleiding (VOHA) haar 50-jarig jubileum! Dit gebeurde tijdens symposia rondom actuele thema's in de ouderenzorg en de huisartsengeneeskunde. Zo stond het VOSON-symposium in het teken van duurzaamheid en planetary health.

Wisseling van de wacht

De SGBO besteedde in Burgers Zoo feestelijk aandacht aan een wisseling van de wacht. Joost nam kort voor de zomer afscheid als opleidingshoofd. Marjolein Bastiaanssen volgde hem op. Joost: 'Ik kijk met plezier op terug op dit afscheid. De SGBO is in de loop der jaren steeds gegroeid. We hebben met ons team een flink aantal bedrijfs- en verzekeringsartsen opgeleid.'

Voor alle opleidingen geldt een groeiend tekort aan artsen in de eigen discipline. Iedere diploma-uitreiking is mede daarom een feestelijk moment.

Opleidingen

VOHA

Vervolgopleiding tot huisarts

De huisarts is vaak de eerste arts die mensen met gezondheidsklachten ziet en is bepalend in de verdere zorg. Als huisarts zie je patiënten van alle leeftijden, achtergrond en etniciteit. De gezondheidsvragen zijn breed en de mogelijkheden voor behandeling in de eerste of tweede lijn zijn groot. Wij leiden op tot ondernemende huisartsen die, nadrukkelijk samen met de patiënt en andere direct zorgbetrokkenen, de best mogelijke zorg ~~verlenen~~ door te innoveren, organiseren en coördineren. De inbedding van de Nijmeegse huisartsopleiding in de afdeling Eerstelijns-geneeskunde maakt deze extra bijzonder.

VOSON

Vervolgopleiding tot specialist ouderengeneeskunde

Wij leiden aios op tot creatieve, toekomstbestendige en levenslang leverende artsen: de beste specialisten voor de meest kwetsbare mensen. Centraal daarbij staat een basis van persoonlijk, medisch en professioneel leiderschap, continue ontwikkeling en samenwerking met andere zorgpartners. De Nijmeegse opleiding leidt op tot specialisten ouderengeneeskunde die persoonsgerichte zorg bieden bij vaak complexe casuïstiek, waarin patiënten en/of hun vertegenwoordigers participeren en meebeslissen. Het is maatwerk met vrijheid om buiten de gebaande zorgpaden te denken.

NOVA

Vervolgopleiding tot verslavingsarts

Als verslavingsarts diagnosticeer en behandel je patiënten die geestelijke en/of lichamelijke stoornissen vertonen door verslaving. In onze opleiding ontwikkel je een integrale blik op de verslavingsproblematiek met veel aandacht voor somatiek en psychiatrie. Dat doen we via cursorisch onderwijs, maar vooral ook via praktijkonderwijs. Daarnaast is er veel ruimte voor de ontwikkeling van gespreksvaardigheden en maken we een link naar de wetenschap. Dat maakt het een uitdagend, breed en vooral mooi vak!

SGBO

Vervolgopleiding tot bedrijfsarts

De bedrijfsarts adviseert werknemers en werkgevers over gezond en veilig werken, verzuim en arbeidsre-integratie. De maatschappelijke relevantie is groot gezien de vergrijzende beroepsbevolking, de stijgende pensioenleeftijd en toename van het aantal chronisch zieken op de werkvloer. Bedrijfsartsen werken samen met andere arboprofessionals en behandelaars in de curatieve zorg. In de opleiding besteden we aandacht aan de volle breedte van het vak: preventie, gezondheidsbevordering, verzuimbegeleiding, adviesvaardigheden en de wetenschappelijke basis van het bedrijfsgeneeskundig handelen. De veelzijdigheid en maatschappelijke context maken het werk van de bedrijfsarts dynamisch.

SGBO

Vervolgopleiding tot verzekeringarts

De verzekeringarts heeft een grote impact op het leven van mensen die zich met lichamelijke en/of psychische klachten melden. De verzekeringarts geeft een individueel medisch oordeel, kijkt naar individuele belastbaarheid, adviseert over bijvoorbeeld re-integratie en houdt contact met patiënten in het proces van herstel. De opleiding is gericht op het werken bij UWV, publieke verzekeringen en verzekeraars. Als de werknemer en werkgever er samen niet uitkomen, geeft de verzekeringarts een objectief oordeel. De Nijmeegse opleiding is praktijkgericht met aandacht voor alle aspecten van het diverse werk van de verzekeringarts.

Opleidingen

Hoe de vervolgopleiding in ontwikkeling blijft

Claudio Lobo – hoofd vervolgopleiding tot huisarts

Het afgelopen jaar was een bijzonder jaar in de geschiedenis van onze vervolgopleiding: in 2023 bestond de opleiding 50 jaar – reden voor feest! In een volle Vereniging in Nijmegen werd op 22 september het jubileum gevierd met medewerkers, opleiders, (ex) aios, waarnemers en gevestigde huisartsen in onze regio (en daarbuiten). Claudia: 'We begonnen in 1973 met twaalf aios. Als vervolgopleiding zijn we doorgroeid naar maar liefst 350 aios in 2023. Een enorme prestatie van alle betrokkenen over de jaren!' Tijdens de viering werd aandacht voor de ontwikkeling en toekomst van het vak huisarts afgewisseld met muziek en cabaret.

En het vak van huisarts is nog altijd populair: het afgelopen jaar ontvingen 110 aios hun diploma en werden vol vertrouwen opgenomen in de beroepsgroep. Tijdens de driejarige opleiding lopen zij tweemaal uitgebreid stage bij onze huisartsopleiders in de praktijk en doen zij ervaring op bij de spoedeisende eerste hulp in het ziekenhuis en bij instellingen voor geestelijken gezondheidszorg en complexe chronische zorg. Claudia: 'Die focus op verbinding, context en aandacht voor kwetsbare groepen vormde wederom de basis voor een nieuwe lichter toekomstbestendige ondernemende huisartsen. Daarmee sluiten we aan bij maatschappelijke ontwikkelingen en de vraag van een nieuwe generatie aios.'

Vervolg diversiteit en duurzaamheid

Nadat we in 2022 diversiteit en duurzaamheid als speerpunten hebben benoemd, hebben we deze brede maatschappelijke thema's in 2023 verder vorm gegeven. Naast vaste onderwijsprogramma's, gaan we het komend jaar diversiteit en duurzaamheid als rode lijnen door de opleiding aanbieden.

Curriculumontwikkeling in de praktijk

Inmiddels is het concept blended learning geborgd in het curriculum voor de aios. Claudia: 'Dit hebben we bereikt door het 'face-to-face' leren op het instituut, zelfstudie en het leren in de eerstelijnspraktijken te combineren en integreren met digitale onderwijsmethoden (op afstand). Daarbij worden de verschillende werkvormen gemixt (blend) in één leertraject. Niet alleen voor de aios, maar ook in het curriculum van onze ervaren opleiders zelf'. We gebruiken blended learning als basis voor het onderwijs binnen onze vervolgopleiding. Daarnaast hebben we besloten om geen hybride onderwijs te faciliteren. Het onderwijs op afstand, waarbij alle aanwezigen digitaal participeren, blijft wel in het curriculum.

Nieuw landelijk opleidingsplan

Vanuit Huisartsopleiding Nederland, een samenwerkingsverband van alle huisartsopleidingen, kwam door co-creatie een nieuw landelijk opleidingsplan (LOP) tot stand met als formele ingangsdatum 1 maart 2024. Aios krijgen bij het kiezen en prioriteren een belangrijke zelfsturende rol en gaan meer meebepalen welke actuele thema's ruimte krijgen in de opleiding. De ontwikkeling van deze zelfsturing is een gedeelde verantwoordelijkheid van aios, opleider en docent. Het vraagt, naast heldere kaders en beoordeling, ook om ruimte en vertrouwen. Vandaar het motto van de revisie: 'verantwoord vertrouwen'.

Medewerkers van onze vervolgopleiding tot huisarts leverden belangrijke bijdragen aan het opleidingsplan. Claudia: 'Met dit nieuwe opleidingsplan kunnen we goed anticiperen op actuele uitdagingen voor huisartsen en actuele thema's - zoals duurzaamheid, leefstijl, diversiteit en (digitale) innovaties in de eerstelijnszorg.'

'Focus op verbinding, context en aandacht voor kwetsbare groepen vormt de basis voor een nieuwe lichter toekomstbestendige ondernemende huisartsen.'

Opleidingen

Veranderende taken voor de specialist ouderengeneeskunde

Anne van den Brink – hoofd vervolgopleiding specialist ouderengeneeskunde

De vraag naar specialisten ouderengeneeskunde blijft stijgen. De vergrijzing van de bevolking is hiervan de belangrijkste oorzaak, maar er spelen ook zorgvraag-gerelateerde factoren. Zo neemt door multimorbiditeit de complexiteit van zorgvragen van ouderen toe en blijven kwetsbare ouderen met een zware zorgvraag langer thuis wonen. Het werk van specialisten ouderengeneeskunde verandert hierdoor. Anne: 'Specialisten ouderengeneeskunde hebben vaker beleidsmatige en coördinerende taken, ze hebben te maken met taakdelegatie en taakherschikking en ze werken in allerlei samenwerkingsverbanden.'

Werken aan een nieuw landelijk opleidingsplan

Een goede voorbereiding van aios ouderengeneeskunde op deze veranderende beroepsinhoud en werkomgeving, vraagt om aanpassing van de opleiding tot specialist ouderengeneeskunde. In 2023 is hard gewerkt aan een nieuw landelijk opleidingsplan. Anne: 'Er komt meer aandacht voor de rol van de specialist ouderengeneeskunde als consulent en voor ambulante werken. Ook wordt meer aandacht besteed aan interprofessioneel werken en aan persoonlijk en medisch leiderschap. Tot slot krijgen aios meer keuzevrijheid voor de invulling van de laatste fase van de opleiding om zich in een bepaald thema te kunnen verdiepen of zich breder te kunnen ontwikkelen.'

Feest bij de vervolgopleiding tot specialist ouderengeneeskunde

Bij de VOSON ervaren we het opleiden van aios als een feest en dat willen we met enige regelmaat vieren. Dat doen we in ieder geval twee keer per jaar tijdens de certificering van de aios die de opleiding hebben afgerond; dit jaar waren dat er 36. 'En we zijn 2023 feestelijk geëindigd' zegt Anne 'In 2020 bestond de VOSON 25 jaar! Vanwege de lockdown hebben we daar toen alleen online aandacht aan kunnen besteden. Qua inhoud een mooie bijeenkomst, maar de gezelligheid ontbrak. Dat hebben we op de laatste terugkomdag van het jaar goedge maakt tijdens het uitgestelde lustrum-symposium over duurzaamheid. In dit symposium zijn diverse aspecten van duurzaamheid aan bod gekomen, zowel op het gebied van planetary health als op het gebied van duurzame inzetbaarheid als professional. Van alle specialisten ouderengeneeskunde wordt verwacht dat zij bezig zijn met duurzame zorg en dus is dit ook voor de opleiding een relevant onderwerp. Maar ook het bijkomende doel van het symposium is ruimschoots behaald: het was een enorm verbindende en gezellige dag!'

'Gezond werken en leven vormt de rode draad in onze opleiding.'

Opleidingen

Hoe een kleine vervolgopleiding blijft groeien

Mary Janssen van Raay, hoofd vervolgopleiding tot verslavingsarts

‘Als relatief kleine vervolgopleiding hebben we het afgelopen jaar heel veel voor elkaar gekregen’ zegt Mary Janssen van Raay, opleidingshoofd van de NOVA. Centraal daarbij stond het verder professionaliseren van de opleiding. Een mooi voorbeeld daarvan zijn de Entrustable Professional Activities (EPA’s). In 2022 is begonnen met het implementeren van deze kenmerkende beroepstaken, die het dagelijks werk van de verslavingsarts vormen en waarin de aios bekwaamheid moeten ontwikkelen. Aan de hand van input van onze aios en opleiders zijn in 2023 de resterende EPA’s geïmplementeerd. Mary: ‘Het EPA-systeem is ingericht voor een driejarige opleiding en wij zijn momenteel nog een tweejarige opleiding, dus dat vraagt veel van iedereen. We blijven samen met onze aios en opleiders de EPA’s evalueren en afstemmen en waar nodig bijstellen.’

Werken aan kwaliteit

Naast de EPA’s wordt gewerkt aan Siklus, het kwaliteitsinstrument voor de opleiding. Mary: ‘En dan blijkt weer de waarde van verbinding in onze ELG unit vervolgopleidingen – we hebben hierbij gebruik kunnen maken van de kennis en ervaring van onze vervolgopleiding tot specialist ouderengeneeskunde. We hebben onderdelen overgenomen en aangepast voor de NOVA. Dat scheelt in het steeds opnieuw uitvinden van het wiel!’ De eerste proef-audit van Siklus vond in september plaats. Eind november presenteerde NOVA het kwaliteitsinstrument aan de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS), SBOH en de Vereniging voor Verslavingsgeneeskunde Nederland (VVGn). Ook werden er in 2023 voor het eerst ‘vrije-keuzestages’ geïntroduceerd, waarbij de aios gedurende drie maanden een kijkje in een andere, aan de verslavingsgeneeskunde aanpalende instelling, kan nemen. Dit wordt gefaciliteerd door het werkgeverschap van de SBOH en is nu ook financieel geborgd. In juni werd

voor het eerst een werkbegeleidersdag georganiseerd. De werkbegeleider is degene die de aios op de werkvloer in medische handelen/de patiëntenzorg begeleidt. Mary: ‘Vanuit de opleiding zien we de werkbegeleider niet veel. Daarom was het zo nuttig om deze dag ook echt fysiek te organiseren. En de waardering van de deelnemers was zo groot, dat we hier een traditie van gaan maken.’

Een persoonlijk hoogtepunt voor Mary was haar deelname tijdens het jaarcongres van de International Society of Addiction Medicine (ISAM) in Marrakesh, Marokko. ‘Tijdens dit drukbezochte congres heb ik onze vervolgopleiding behoorlijk gepromoot.’ stelt Mary. ‘Het is heel interessant om te weten dat de NOVA één van de weinige, zo niet de enige, academische opleiding voor verslavingsartsen is in Europa. We zijn een kleine opleiding, maar echt uniek. Dat wordt ook steeds meer gezien – niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten. Leuk om te vermelden is dan ook dat het ISAM-congres voor 2026 in Nederland gepland staat. Daar gaan we natuurlijk onszelf helemaal goed neerzetten!’

Doorgroeien van de opleiding

NOVA’s grote wens blijft, ook het komend jaar, om door kunnen te groeien naar een driejarige opleiding. De grote behoefte aan verslavingsartsen resulteerde in een toename van het aantal opleidingsplekken. De invulling daarvan is, ondank de inzet van velen, een uitdaging. Om de opleiding nog meer aan de man te brengen, wordt in januari een online Q&A evenement met geïnteresseerden georganiseerd. Mary: ‘En nog een laatste nieuwtje: in 2024 gaan we een aioto werven. Deze gaat de verdere academisering van de opleiding ondersteunen. En dat past perfect in onze ambitie!’

‘We zijn een kleine opleiding, maar echt uniek. Dat wordt ook steeds meer gezien – niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten’.

Opleidingen

De toekomst van de bedrijfsgeneeskunde

Marjolein Bastiaanssen – hoofd vervolgopleiding tot bedrijfsarts

Zoals de hele zorg heeft de bedrijfsgeneeskunde ook te maken met een groeiende zorgvraag en onvoldoende capaciteit om op dezelfde manier te blijven werken. En dat dwingt tot keuzes stelt Marjolein: 'Wat doet er écht toe in het werk als bedrijfsarts, waarmee is je meerwaarde het grootst en hoe voer je dat zo goed mogelijk uit?' De NVAB (link), de wetenschappelijke vereniging van bedrijfsartsen in Nederland, is bezig om samen met haar leden het vak te herijken en een toekomstbestendige koers te bepalen. Marjolein: 'Als vervolgopleiding voor bedrijfsartsen besteden we hier, samen met onze aios, actief aandacht aan en geven opleidingsgroepen input op het NVAB-document 'Koers op de toekomst'. Dit is belangrijk voor de medisch-generalistische zorg voor werkenden, maar ook voor de duurzame inzetbaarheid van aios en bedrijfsartsen zelf.' (nvab-online.nl)

Duurzaamheid – duurzame inzetbaarheid

Gezond werken en leven is de rode draad in de opleiding en stond dit jaar centraal bij onder meer de jaarlijkse 'Slotdag' van de vervolgopleiding tot bedrijfsarts. Marjolein: 'Het gaat over werk dat in lijn ligt met de waarden, interesses en talenten van een persoon, de 'context van de persoon'. Werk dat voldoening en persoonlijke groei biedt en bijdraagt aan welzijn en zingeving. Bedrijfsartsen kunnen daar een belangrijke bijdrage aan leveren, bijvoorbeeld op momenten dat werk en privé gaan schuren of juist ter preventie hiervan.' Tijdens de Slotdag kwam, naast deze thema's, ook de vraag aan bod hoe je als aios ervoor zorgt dat je de adviezen die je aan cliënten, werknemers of werkgevers geeft over de werk-privé balans ook zelf toepast.

Taakdelegatie als oplossing?

Taakdelegatie vormt een mogelijke oplossing voor de werkbelasting. Marjolein: 'Bij veel arbodiensten is taakdelegatie al ingeregeld. Een ontwikkeling waar wij met ons onderwijs op inhaken.' Ze plaatst daarbij wel een kanttekening: 'Aios krijgen vaak in een vroeg stadium met taakdelegatie te maken. Daarom krijgen ze niet altijd de kans om routine op te bouwen met niet-complexe taken. Dat is wel nodig om in een latere fase complexe casuïstiek uit te kunnen voeren. Als opleiding zijn we continu bezig met ontwikkelingen in het opleidings- en werkveld van de bedrijfsgeneeskunde. Daar spelen we zelf, als opleiding, uiteraard een actieve rol in.'

Duurzaamheid en planetary health

Een bijzondere ervaring het afgelopen jaar was de samenwerking binnen de unit vervolgopleidingen van de afdeling ELG, waar alle eerstelijnsvervolgopleidingen onder vallen, op de thema's duurzaamheid en planetary health. Daarbij bleek de expertise van Liesbeth Timmermans van de vervolgopleiding tot huisarts (VOHA) heel waardevol. De vervolgopleidingen geven het komende jaar gezamenlijk en met veel enthousiasme verder vorm en inhoud aan het groene netwerk en de implementatie van ideeën op het gebied van duurzaamheid en planetary health. Als SGBO maakten we op ons jaarlijks Prinsjesdagsymposium de start met dit belangrijke thema. De presentaties gingen, naast verduurzaming, over de raakvlakken met bredere maatschappelijke thema's zoals gezondheidspreventie, sociale ongelijkheid, gedragsverandering en interdisciplinaire samenwerking. Marjolein: 'In de zomer van 2023 nam ik het stokje over van Joost van der Gulden als hoofd van de SGBO. Eén van onze ambities voor het komend jaar is verdere implementatie van duurzaamheid en planetary health binnen de opleiding voor bedrijfsarts en verzekeringsarts. Een heel praktisch voorbeeld daarvan is een SGBO Green Team in 2024.'

'Het gaat over werk dat in lijn ligt met de waarden, interesses en talenten van een persoon.'

Opleidingen

De verzekeringsarts van de toekomst

Frank Moret – opleidingscoördinator vervolgopleiding tot verzekeringsarts

De nadruk in de zorg komt steeds meer te liggen op het functioneren en participeren van mensen in hun omgeving. Positieve gezondheid en samen beslissen zijn de normen voor de zorg. Daarbij staan artsen en patiënten als gelijkwaardige partners via netwerk- en ketenzorg samenwerken en de werkende persoon centraal. Frank: 'Voor de verzekeringsgeneeskunde betekent dit dat preventie van ziekte, naast functioneren en participeren, steeds meer aandacht krijgt. Bij preventie kun je denken aan leefstijl en het bevorderen van positieve gezondheid, maar ook aan preventie op groeps- of populatieniveau – gedacht vanuit de verzekeringsgeneeskunde. We kunnen onze opgedane kennis vervolgens delen met ketenpartners voor beleidsontwikkeling.'

Een andere ontwikkeling waar de verzekeringsarts op aanhaakt is de toepassing van technologie, zoals big data, artificiële intelligentie en eHealth, zoals wearables, thuisdiagnostiek en online begeleiding van zelfmanagement bij chronisch zieken. Frank: 'In onze opleiding dagen we de aios actief uit om met deze thema's aan de slag te gaan. Dat doen we door middel van opdrachten, oefeningen, casusbesprekingen en onderling debat met ruimte voor ieders ervaringen en inzichten (peer-learning). We krijgen daar veel enthousiaste reacties op terug!'

Kwaliteit van de vervolgopleiding tot verzekeringsarts

De visitatie van onze opleiding door de Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS), was het afgelopen jaar een goede aanleiding om de kwaliteitscyclus weer onder de loep te nemen. Om dat goed op te pakken ontwikkelde coördinator Tristan Garos samen met het SGBO Kwaliteitsteam en de kwaliteitscoördinator van de unit Vervolgopleidingen van de afdeling Eerstelijngeneeskunde een nieuwe kwaliteitscyclus. Deze is gebaseerd op het kwaliteitsmanagementsysteem van de Eerstelijns- vervolgopleidingen en op het kwaliteitsdocument voor opleidingen in de sociale

geneeskunde (KOERS). 'Een mooi voorbeeld van samenwerking aan de kwaliteit van onze opleiding!' zeg Frank. En met een knipoog: 'Het hielp ook om de best taaië stof inzichtelijk te maken voor SGBO medewerkers, de visitatiecommissie van de RGS en de wetenschappelijke verenigingen NVVG (Nederlandse Vereniging voor Verzekerings-geneeskunde) en GAV (Geneeskundig Adviseurs Verzekeringszaken).'

De kwaliteitscyclus en onze missie

Dankzij de kwaliteitscyclus krijgen en houden we inzicht of we als vervolgopleiding de juiste paden bewandelen als het gaat om het ontwikkelen van de verzekeringsarts in het kader van onze missie: 'het ontwikkelen van de medisch generalistische zorg van de toekomst'. Daarnaast geeft het inzicht aan onze bijdrage aan de professionele ontwikkeling van de artsen in opleiding (aios) door het geven van actueel en uitdagend onderwijs en helpen we de opleidingsinstellingen, waar aios werkzaam zijn, bij het vormgeven van de praktijkopleiding. Dat doen we onder meer door het scholen en begeleiden van onze praktijkopleiders.

Regionaal netwerk academisering

Als onderdeel van het netwerk met UWV-instellingen in Oost-Nederland organiseren we bijeenkomsten om wetenschappelijke nieuwsgierigheid, kennis en vaardigheden bij (toekomstige) verzekeringsartsen en bedrijfsartsen te ontwikkelen en verdiepen. Frank: 'Bij één van de bijeenkomsten afgelopen jaar stonden aanhoudende lichamelijke klachten centraal. Dankzij brede input, ook vanuit klinische arbeidsgeneeskunde van het Radboudumc en de unit onderzoek van onze afdeling, werd dit een zeer geslaagde dag. In 2024 gaan we dan ook een aantal vervolgbijeenkomsten plannen. Zo bouwen we verder aan de academisering van de verzekeringsgeneeskunde met als concreet doel een academische werkplaats arbeid en gezondheid!'

'In de verzekerings-geneeskunde krijgt preventie van ziekte, naast functioneren en participeren, steeds meer aandacht.'

Onderwijs

Olga de Haes en Natasja Looman hoofd unit Onderwijs

Vandaag zitten er twee unithoofden aan tafel: Olga de Haes, die de afgelopen acht jaar leiding gaf aan de unit en haar opvolgster Natasja Looman, die sinds de herfst nauwlettend over Olga's schouder meekijkt en -denkt. Per 1 januari neemt zij officieel het stokje over.

Onderwijs speelt een centrale rol in hoe de arts van de toekomst de beste zorg levert in het verschuivende zorglandschap. Centraal daarbij staan typisch eerstelijns thema's als context, verbinding en innovatie. En Olga (links op de foto) is gelijk duidelijk: 'Daarvoor is het essentieel dat artsen een medisch-generalistische blik krijgen aangeleerd.' Uiteraard voor onze eerstelijns artsen, maar we zien ook steeds meer die vraag bij artsen in de nuldelijn en onze specialisten.'

Samenwerking – in de praktijk en het onderwijs

In ons onderwijs staat de context van de patiënt centraal. 'En waar zie je die beter dan in de praktijk?' stelt Olga. Via hoog gewaardeerde onderwijsprogramma's zoals Student Meets Patient ervaren studenten verschillende casus uit het klinisch redeneren onderwijs in de praktijk, door een dag mee te lopen met een wijkverpleegkundige. Ook ontmoeten ze in het keuzeonderwijs kwetsbare groepen zoals mensen in de verslaving, daklozenzorg en in een psychiatrische instelling. Samenwerking en innovatie in de ontwikkeling van onderwijs bleek ook in 2023 een succes. Olga: 'De leerlijn Praktijk en principes van de geneeskunde (PPG) is een mooi voorbeeld van onderwijs dat ontwikkeld is en gegeven wordt door docenten uit de eerstelijns in samenwerking met docenten vanuit het Radboudumc. Centraal staan diverse praktische vaardigheden en de verbinding daartussen.' Het afgelopen jaar won het onderwijsteam van deze leerlijn de jaarlijkse, overkoepelende, Radboudumc Health Academy Onderwijsprijs.

Waardering voor inzet op duurzaamheid

Het afgelopen jaar is actief ingezet op duurzame inzetbaarheid van de arts van de toekomst. Belangrijk, want vanuit studenten en aios is er grote vraag naar een betere werk-privé balans. Natasja: 'We gaan dit in 2024 onder meer oppakken door middel van docentprofessionalisering: onze docenten leren over het veranderende studentenperspectief op het vak als arts.' 'Die continue investering in onze docenten zien we ook terug op andere vlakken' vult Olga aan. 'We hebben eigenlijk nooit vacatures voor docenten – artsen geven graag onderwijs bij ons. Landelijk gezien is Nijmegen echt dé place to be voor docenten!'

Over studentenwelzijn gesproken

In 2023 werd onze opleidingsdirecteur geneeskunde Marjolein van de Pol benoemd als hoogleraar Studentenwelzijn en levenslang leren. Een mooie en innovatieve leerstoel die zeker een belangrijke rol in ons onderwijs gaat spelen. En naadloos aansluitend: het afgelopen jaar ontving onze leerlijn 'Investeren in studentenwelzijn loont!' uit handen van Robbert Dijkgraaf, demissionair minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de tweede prijs van de Onderwijspremie 2023. Olga: 'In deze leerlijn leren studenten hun welzijn en vitaliteit positief te beïnvloeden. Zo dragen we bij aan duurzame artsen van de toekomst.'

Vanaf het nieuwe jaar neemt Natasja het onderwijsstokje over. Natasja: 'We voelen ons verantwoordelijk voor het feit dat de arts van de toekomst met een generalistische blik en geïntegreerd kan en wil denken en werken. De toekomst vraagt om continue flexibiliteit en innovaties, daarin willen we voorop blijven lopen als rolmodel'. Olga: 'Ik heb de afgelopen acht jaar met heel veel plezier de unit onderwijs zien groeien in omvang en kwaliteit. Hoewel het een goed moment is om het stokje over te dragen, neem ik nog niet volledig afscheid: ik blijf als docent en coach verbonden aan onze afdeling'.

In ons onderwijs staat de context van de patiënt centraal. 'En waar zie je die beter dan in de praktijk?'

Patiëntenzorg

Henk Schers hoofd unit Patiëntenzorg

De unit patiëntenzorg is ontstaan toen de afdeling Eerstelijns geneeskunde in het kader van Fit4Future een 'Medical department' werd. De unit bestaat nu twee jaar en in die korte tijd is er veel bereikt. 'Dat is vooral te danken' vertelt Henk Schers, 'aan onze grote rijkdom aan netwerken.' Het overgrote deel van de eerstelijns patiëntenzorg vindt plaats in onze regionale netwerken, tegenwoordig vaak academische werkplaatsen genoemd. Dat was natuurlijk altijd al zo, maar het bijzondere is dat de eerstelijnszorg zich nu ook uitbreidt binnen het ziekenhuis zelf, waarmee we echte netwerkzorg verder vormgeven.'

De medisch-generalist eerstelijns

In de afgelopen jaren is er verder nagedacht hoe de eerstelijnszorgprofessional een rol kan spelen in de patiëntenzorg van het Radboudumc. Wat kan de specialist ouderengeneeskunde, de arts voor verstandelijk gehandicapten of de huisarts hieraan bijdragen? Is er meerwaarde? Onder de noemer 'medisch generalist eerstelijns' geven een aantal collega's van de afdeling Eerstelijns geneeskunde hier verder invulling aan. Mooie voorbeelden hiervan zijn de huisarts of specialist ouderengeneeskunde als deel van het multidisciplinaire team bij complexe casuïstiek en de arts verstandelijk gehandicapten als hoofdbehandelaar van mensen met ernstige beperkingen. Nog een ander mooi voorbeeld van medisch-generalistische zorg binnen de ziekenhuismuren is het Leefstijl Zorgloket dat door huisartsen gecoacht wordt. Daarnaast denkt de medisch-generalist eerstelijns vanuit het transmurale en medisch-generalistische perspectief mee in diverse zorgpaden.

'De academische werkplaatsen en netwerken spelen een belangrijke verbindende rol tussen zorgpraktijk, wetenschappelijk onderzoek en beleid.'

De rijkdom van onze werkplaatsen

De academische werkplaatsen en netwerken spelen een belangrijke verbindende rol tussen zorgpraktijk, wetenschappelijk onderzoek en beleid. Zo zijn er onder andere infrastructuur- en kenniswerkplaatsen rondom huisartsenzorg (het R-AHN), ouderenzorg (UKON), publieke gezondheid (AMPHI), Academische werkplaats verslaving, zorg voor mensen met een verstandelijke beperking (Sterker op eigen benen) en maatschappelijke zorg (Impuls).

De kersen op de taart in 2023

Het R-AHN breidde uit met een aantal huisartspraktijken, Anaphem, onze werkplaats voor crisisbeheersing van acute en publieke zorg, maakte een doorstart, het UKON vierde haar 20-jarig jubileum en eind 2023 werd de vernieuwde FaMe-Netwerk website gepresenteerd. Henk: 'Op FaMe-Netwerk kun je epidemiologische gegevens van alle aandoeningen in de huisartsenpraktijk bekijken; het is een eigenlijk een interactief leerboek.'

Op naar 2024!

In 2024 gaan we met zorgpartners in de eerstelijns in gesprek hoe we onze missie 'Wij ontwikkelen de medisch-generalistische zorg van de toekomst' verder inhoudelijk vorm kunnen geven. In maart 2023 hield Henk een Radboudumc Grand Round over oplossingsrichtingen voor de huisartsenzorg in tijden van schaarste. Henk: 'Als afdeling geven we, samen met onze netwerkpartners en werkplaatsen, die oplossingen steeds meer vorm en inhoud. Dit jaar hebben we daar al mooie resultaten in bereikt, zoals de Polikliniek voor passende zorg (voorheen het Ziekenhuis Introductie Punt), waar we vanuit het medisch generalistisch perspectief meekijken naar patiënten met complexe problematiek. Het komend jaar zullen we steeds meer praktische voorbeelden zien van eerstelijnszorg in het ziekenhuis. Het wordt een bijzonder jaar!'

Afdeling Eerstelijngeneeskunde in cijfers 2023

Wij ontwikkelen de medisch-generalistische zorg van de toekomst

Radboudumc

ONDERZOEK

Onze onderzoeksprogramma's

Huisartsgeneeskunde, Public health, Ouderenzorg en langdurige zorg, Maatschappelijke zorg, Gender, Geneeskunde voor mensen met een verstandelijke beperking, Communicatie, Gezondheidsverschillen, Onderzoek van onderwijs.

- 298 peer-reviewed publicaties
- 12 promovendi
- 76 actieve promovendi
- 207 wetenschappelijke studies
- 47 wetenschappelijke stagiaires

Leerstoelen

Huisartsgeneeskunde, Ouderengeneeskunde, Maatschappelijke zorg, Gender in primary and transmural care, Gezondheidsverschillen en persoonsgerichte integrale eerstelijnszorg, Communicatie in de gezondheidszorg, Preventie in de zorg, Geneeskunde voor mensen met een verstandelijke beperking

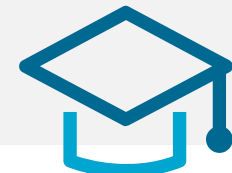
Bijzondere leerstoelen

Communicatie in de gezondheidszorg, Gezondheidsverschillen en persoonsgerichte integrale eerstelijnszorg, Persoonsgerichte preventie, Welbevinden van kwetsbare ouderen en mensen met een chronische ziekte in de langdurige zorg, Palliatieve zorg, Populatiegerichte preventie

Totale acquisitie onderzoek

Eerste geldstroom 2.303.000 euro
Externe acquisitie 15.929.363 euro
Totaal ruim 18.2 miljoen euro

ONDERWIJS

Onderwijsaandeel

- 20 tot 25 % aandeel in onderwijs voor 2.500 studenten geneeskunde en BMW
- 9 keuzemodules en 2 minoren
- 58 coaches bachelorfase (51 groepen)
- 35 docentmentoren masterfase (begeleiding 45 groepen)

Medewerkers

- 100 (gast)docenten
- 8 onderwijsdifferentianten
- 7 medewerkers ondersteuning
- 3 studentassistenten

Stages

- 137 praktijken coassistentenschap huisartsgeneeskunde, 53 diensten coassistentenschap verdieping
- 305 geplaatste coassistentenschap huisartsgeneeskunde, 311 geplaatste coassistentenschap verdieping
- 7 keuze coassistentenschappen onderwijs en 2 keuzecoschappen organisatie en beleid
- Stagedagen in Cluster E bij specialist ouderengeneeskunde 341 (bachelor), bij huisarts 53 (bachelor) en bij Buurtzorg 151

2023

- 8 (Junior) Principal Investigators
- 1 (Junior) Principal Clinician
- 9 (Associate) Principal Lecturers

VERVOLG-OPLEIDINGEN

VOHA | Huisarts

343 AIOS, 456 opleiders en 105 stageopleiders

VOSON | Specialist Ouderengeneeskunde

131 AIOS, 121 opleiders en 101 stageopleiders

SGBO | Bedrijfsarts

250 AIOS, 181 opleiders

SGBO | Verzekeringsarts

79 AIOS, 66 opleiders, landelijke dekking

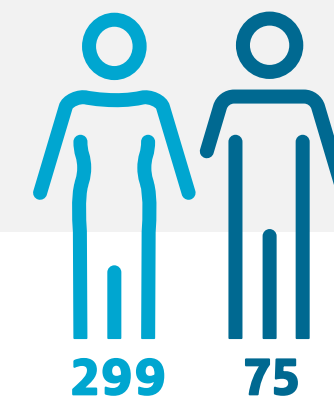
NOVA | Verslavingsarts

37 AIOS, 20 opleiders, landelijke dekking

De totale baten van de afdeling Eerstelijngeneeskunde over 2023 bedroegen 32,2 miljoen euro

Aantal personen/fte

- Op 31 december 2023 bedroeg het aantal fte 206
- Aantal personen 374

NETWERKEN

Academische werkplaats AMPHI

2 GGD-en integraal gezondheidsbeleid en 9 GGD-en infectieziekten

Academische werkplaats Anaphem

25 Veiligheidsregio's GGD GHOR NL, Instituut Fysieke Veiligheid, RIVM, Landelijk Netwerk Acute Zorg, Ambulancezorg Nederland, Nederlands Rode Kruis, HAN University of Applied Sciences, Vrije Universiteit, Radboud Universiteit

Academische werkplaats Sterker op eigen benen

Samenwerking met 6 zorgorganisaties voor mensen met een verstandelijke beperking

Academische werkplaats Verslaving

6 verslavingszorginstellingen door heel Nederland

Centrum Seksueel Geweld Gelderland-Zuid en -Midden

FaMe Netwerk

6 huisartspraktijken rondom Nijmegen en in Noord-Holland met eigen registratiesysteem TransHIS

Impuls Werkplaats

9 organisaties zorg, welzijn, overheid en wetenschap

Kenniscentrum LBS

Kenniscentrum voor mensen met een langdurige bewustzijnsstoornis (LBS) verbonden aan Vereniging Doelgroepnetwerk LBS met Expertisecentra in de langdurige zorg

Landelijk Expertisenetwerk Ernstig Niet-aangeboren hersenletsel na coma (EENnacoma)

Samenwerking Onderzoeksgroep Niemand tussen Wal en Schip en 9 zorginstellingen

NAH+ Kenniscentrum

18 organisaties op het gebied van NAH-zorg in combinatie met psychische problematiek

Netwerk 100

20 organisaties ouderenzorg

Radboudumc Academisch Huisartsen Netwerk AHN

25 praktijken, 85 huisartsen en ruim 130.000 patiënten

Radboudumc Netwerk Huisartsen Praktijken NHP

367 praktijken, 626 huisartsen en ruim 800.000 patiënten

UKON

19 zorgorganisaties, die zorg bieden aan ruim 51.000 cliënten in meer dan 340 verpleeghuizen, wooncentra en kleinschalige woonvoorzieningen

Netwerken

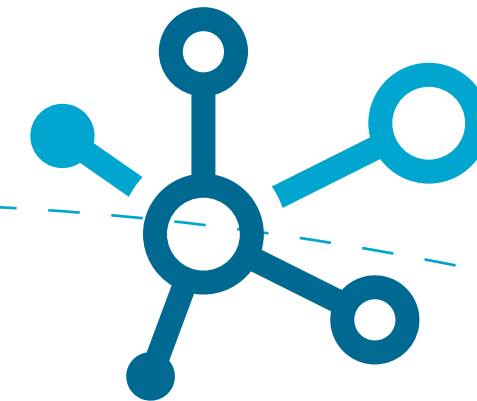

Onze netwerken

In netwerken delen we onze kennis, doen we kennis op, vergroten deze en verspreiden deze kennis weer verder. Als netwerkdienst bij uitstek zijn wij actief betrokken bij een groot aantal regionale, nationale en internationale netwerken op het gebied van de eerstelijnszorg. Daarnaast draagt de afdeling Eerstelijns geneeskunde met haar schakelfunctie actief bij aan een goede en duurzame relatie tussen het Radboudumc en het extramurale eerstelijns werkveld.

Benieuwd naar onze netwerken?

Ga naar onze website

Enquête

Eerstelijngeneeskunde Radboudumc

Bezoekadres

Geert Groteplein Noord 21
6521 EZ Nijmegen (route 117)

Postadres

ELG (117) Postbus 9101
6500 HB Nijmegen

Eindredactie, tekst en interviews

Freek Kinkelaar, Relatiemanager ELG

Vormgeving

Parijs Ontwerp en communicatie

Fotografie

Paul Lagro

